

ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ
София – 1000, бул. “Княз Дондуков” № 8-10, тел.: 935 96 13, факс: 988 87 82

РЕШЕНИЕ

№ И1-Л-221
от 25.06.2012 г.

ДЪРЖАВНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

на закрито заседание, проведено на 25.06.2012 г., като разгледа доклад с вх. № Е-Дк-333/21.05.2012г. относно подадено заявление с вх. № Е-ЗЛР-И-26/27.03.2012 г., подадено от “Електроенергиен системен оператор” ЕАД за изменение на лицензия за дейността “„управление на електроенергийната система” и събраните данни от проведеното на 19.06.2012 г. открито заседание, установи следното:

Преписка № 26 от 2012 г. е образувана по заявление с вх. № Е-ЗЛР-И-26/27.03.2012 г., подадено от “Електроенергиен системен оператор” ЕАД („ЕСО” ЕАД) за изменение и допълнение на издадената лицензия с права и задължения, свързани с дейността „координатор на специална балансираща група за компенсиране на непланираните обмени” на основание чл. 51, ал. 1 във връзка с чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката (ЗЕ), чл. 57, ал. 9, т. 3 и чл. 64 от Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ), приети от ДКЕВР с решение по протокол № 94 от 25.06.2010 г. и обн. ДВ. бр. 64/17.08.2010 г.

Заявителят “Електроенергиен системен оператор” ЕАД, с ЕИК 175201304 е титуляр на лицензия №Л-221-17/28.12.2006 г. за дейността „управление на електроенергийната система” за срок до 17.12.2039 г., издадена от Комисията с Решение № Р-052 от 28.12.2006 г. и изменена с Решение № И1-Л-221-17 от 29.09.2008 г. на ДКЕВР.

Съгласно чл. 51, ал. 1, т. 1 от ЗЕ производство за изменение на лицензия може да се образува по искане на лицензианта. Основание за исканото изменение е и чл. 58, ал. 2, т. 2 от НЛДЕ във връзка с чл. 39, ал. 5 и чл. 96а от ЗЕ, във връзка чл. 57, ал. 9, т. 3 и чл. 64 от ПТЕЕ. С подаденото заявление с вх. № Е-ЗЛР-И-26/27.03.2012 г., дружеството е поискало допълване на лицензията с права и задължения, свързани с дейността „координатор на специална балансираща група за компенсиране на непланираните обмени”.

В чл. 57, ал. 1 от Правилата изрично е посочена отговорността на електроенергиен системен оператор за балансиране като лицензирано дружество по смисъла на ЗЕ.

Видно от чл. 39, ал. 5 от ЗЕ в случай, че лицензиант притежава лицензия за дейността „управление на електроенергийната система“, същият ако отговаря на изискванията за координатор на балансираща група, може да поиска изменение на съществуващата му лицензия. Съгласно текста на чл. 11, ал. 4 от НЛДЕ последната следва да бъде допълнена с права и задължения на координатор.

От друга страна съгласно чл. 64, ал. 1 от Правилата, електроенергийният системен оператор следва да бъде координатор на специална балансираща група за компенсиране на непланираните обмени. Последният поема отговорност за небалансите по сделките с балансираща енергия при наличие на достатъчни разполагаеми резерви или балансираща енергия. Извън тези случаи системния оператор не поема отговорност за небалансите на друг координатор на балансираща

група, както и за обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителната мрежа. В Глава девета, раздел V от правилата, е уредено компенсиране на неумишлените извънпланови обмени

Следва да се има предвид, че Комисията е издала лицензия за дейността „управление на електроенергийната система” на дружеството за срок до 17.12.2039 г. Исканото изменение с допълване на права и задължения за дейността координатор на специална балансираща група предполага качество оператор на електроенергийната система. Предвид изложеното при изменение на съществуващата лицензия срокът на изпълнение на дейността за координатор не може да надвишава този по лицензията. В случай, че същата бъде допълнена с новата дейност, срокът за упражняването ѝ не може да бъде по – дълъг от срока по лицензията за „управление на електроенергийната система”, а именно до 17.12.2039 г.

С оглед изложеното, се налага изводът, че искането на “Електроенергиен системен оператор” ЕАД да бъде изменена лицензия №Л-221-17/28.12.2006 г.г. е допустимо.

Към момента “ЕСО” ЕАД изпълнява дейността управление на електроенергийната система на територията на Република България по силата на лицензия, издадена на основание чл. 39, ал. 1 от ЗЕ. Лицензиантът, чрез специализираните си звена в своята структура, през срока на действие на лицензията упражнява правата и изпълнява задължения свързани с:

- единното оперативно планиране, координиране и управление, както и контрола на режима на работа на електроенергийната система и надеждното функциониране на електропреносната мрежа;
- диспечиране на преноса и транзграничния обмен на електрическа енергия с електроенергийните системи на съседните страни;
- поддържане на баланса между производството и потреблението на електрическа енергия;
- администриране на сделките с електрическа енергия и организиране пазара на балансираща енергия в съответствие с Правилата за търговия;
- сключване на договори за допълнителни услуги и студен резерв при условията и по реда на Правилата на мрежите и Правилата за търговия с доставчици от и/или извън страната и извършва други необходими услуги, свързани с дейността по управление на електроенергийната система.

Един от критериите, по които ДКЕВР е преценявала, за да издаде тези лицензия е наличието на технически възможности, човешки ресурси и организационна структура на дружеството за осъществяване на дейността по лицензията. Следователно за издаването на тази лицензия ДКЕВР е установила, че за дружеството са налице горепосочените изисквания за извършване на дейността „управление на електроенергийната система”.

В процеса на упражняване на своите контролни правомощия, ДКЕВР е извършвала проверки на дружеството относно спазването на горесцитираните задължения и изисквания за осъществяване на дейностите по издадената му лицензия. В резултат на извършваните проверки не са установени нарушения на условията на действащата към момента лицензия на “ЕСО” ЕАД.

Изложените аргументи дават основание да се приеме, че “ЕСО” ЕАД към момента притежава необходимите технически възможности, човешки ресурси и организационна структура за упражняване на дейността „управление на електроенергийната система”.

Обстоятелствата, които представляват основание за исканото изменение и допълнение на издадената лицензия е прилагане на нов пазарен модел съгласно

приетите от ДКЕВР Правила за търговия с електрическа енергия (обн. ДВ, бр. 64/17.08.2010 г.), като новата организация на пазара предполага въвеждане на балансиращи групи, известяване на почасови графици за обмен по всички сделки и нова регистрационна процедура за координаторите на тези балансиращи групи. Съгласно ПТТЕ електроенергийния пазар включва следните взаимосвързани елементи:

- пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори;
- организиран пазар в деня, предхождащ доставката;
- пазар на балансираща енергия;
- пазар на резерв и допълнителни услуги;
- пазар за предоставяне на междусистемна преносна способност (капацитет).

Пазарът за предоставяне на преносна способност е организиран, чрез търгове за предоставяне на капацитет съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 714/2009 в координация със системните оператори на съседните държави съгласно Тръжните правила, съгласувани от ДКЕВР.

Реалните физически обмени със съседните електроенергийни системи (ЕЕС) се отклоняват от съгласуваните графици за междусистемен обмен, поради паралелната работа на електроенергийната система на България с ЕЕС на европейските държави, членки на ENTSO-E, изискванията за поддържане на честотата и обменните мощности, наличие на кръгови потоци. Тези отклонения са т.н. непланирани обмени, които се компенсират от системните оператори по компенсационна схема. Информацията за количеството електрическа енергия и графика за компенсиране на нежеланите отклонения от планираните междусистемни обмени „ЕСО” ЕАД получава от координационните центрове на ENTSO-E. Договарянето на доставката на електрическа енергия и графици за компенсиране на тези нежелани отклонения следва да се отнасят към специална балансираща група на „ЕСО” ЕАД.

Задължение на електроенергийния системен оператор е да гарантира оптималното управление и сигурността на електроенергийната система при обезпечаване на сделките, както за вътрешните, така и за трансграничните доставки на електроенергия.

В ролята на администратор на пазара, съгласно Правила за търговия с електрическа енергия, Електроенергийният системен оператор е задължен да изготвя почасов баланс на ЕЕС в деня на договаряне, както и да отчита непланираните обмени в цялостния процес на сетълмент по отношение на всички регистрирани координаторите на балансиращи групи (в т.ч. и специалната балансираща група с координатор „ЕСО” ЕАД) и доставчици на балансираща енергия.

Това налага Електроенергийният системен оператор да бъде координатор на специална балансираща група, към която да се отнасят непланираните обмени, аварийни доставки, и някои други минимални отклонения, необходими за изравняване на салдото, като разходите следва да се поемат от всички ползватели на мрежата и не би следвало да се прехвърлят към друг координатор на балансираща група или към обекти на ползватели на мрежата.

В специалната балансираща група за компенсиране на непланираните обмени няма обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителните мрежи, каквито има в останалите балансиращи групи. Поради тази причина дружеството не е представило проект на договор за участие в балансираща група съгласно чл. 13, ал. 7 от НЛДЕ.

По силата на действащата лицензия, „ЕСО” ЕАД към момента, осъществява горесцитираните дейности свързани с администрирането на сделките с електрическа енергия, организиране на пазара на балансираща енергия и предоставянето на преносна способност (капацитет) съгласно Регламент (ЕС) 714/2009, Мрежовите кодекси на

европейските оператори на преносни системи, ENTSO-E, Тръжните правила, Правилата за търговия, както и българското законодателство.

Изложените аргументи дават основание да се приеме, че “ЕСО” ЕАД към момента притежава необходимите възможности за упражняване на дейностите “управление на електроенергийната система” и „координатор на специална балансираща група”.

Целта на икономическия анализ е да бъде направена оценка на финансовите възможности на дружеството „ЕСО” ЕАД за извършване на дейността „координатор на специална балансираща група”

Финансови резултати от дейността на „ЕСО” ЕАД за периода 2009-2011 г.

От направения анализ на финансово-икономическото състояние на „ЕСО” ЕАД за периода 2009 г. - 2011 г. е видно, че дружеството реализира отрицателен финансов резултат (загуба) за 2009 г. в размер на 42 715 хил.лв., а в периода 2010 -2011 г. финансовия резултат се подобрява, както следва: за 2010 г. е отчетена печалба от 77 155 хил. лв., а за 2011 г. печалбата е 89 832 хил.лв.

При анализа на отчетената балансова структура за разглеждания период на „ЕСО” ЕАД се наблюдава подобрене, като се потвърждава и заключението, че дружеството реализира много добри финансови резултати и притежава необходимия собствен капиталов ресурс за финансиране на нови инвестиционни обекти от една страна и за финансиране на оперативната дейност от друга. Основание за това твърдение са стойностите на няколко основни показатели, които се използват за оценка на активите и пасивите на дружеството и имат пряка връзка с оценката на платежоспособността.

Общата ликвидност за 2011 г. значително се подобрява спрямо 2009 г. Стойността на този показател е 4,18 за текущия период (2011 г.), спрямо 0,60 за 2009 г., което означава, че е осигурена наличност от бързоликвидни средства за обезпечаване на оперативните търговски задължения.

Съотношението между собствен капитал/дълготрайни активи за периода е около 3,85 което от своя страна означава, че дружеството може да финансира инвестиционната си дейност изцяло със собствени средства.

Съотношението между собствен капитал/дългосрочни и краткосрочни пасиви през 2011 г. е 2,18 спрямо 0,28 за 2009 г. Стойностите на този показател определят възможността на дружеството да покрива задължения си със собствен капитал.

Въз основа на направения анализ на база общата балансова структура към 31.12.2011 г. може да се направи извод, че „ЕСО” ЕАД подобрява финансовите показатели, спрямо предходните 2009 г. и 2010 г. и финансовото състояние се запазва **много добро**.

Предвид изменението и допълнението на лицензията на „ЕСО” ЕАД с дейността „координатор на специална балансираща група” и очакваните разходи/приходи на дружеството предизвикани от непланираните обмени, аварийни доставки и някои други минимални отклонения, необходими за изравняване на салдото, следва да бъдат отразени за всички ползватели на мрежата чрез цената за достъп до електропреносната мрежа. При доказване на тези разходи/приходи и след анализ на тяхната икономическа целесъобразност същите могат да бъдат включени в цената за достъп.

Предвид гореизложено, искането за изменение на издадената на “ЕСО” ЕАД лицензия за дейността „управление на електроенергийната система”, с допълването на същата с права и задължения за дейността „координатор на специална балансираща група” е основателно. Комисията счита, че издадената лицензия следва да бъде изменена така:

1. В т. 1 „Определения и приложения” се правят следните изменения и допълнения:

- **т. 1.1.2** „Регламент 1228” е Регламент № 1228/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електрическа енергия, с всички последващи изменения и допълнения” **добива следната редакция :**

„т.1.1.2 Регламент 714” е Регламент (ЕО) № 714/2009 г. на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2009 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електрическа енергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003.”

- **в т.1.1.6** текстът „обн., ДВ, бр. 38/2007 г.” се заменя с „обн., ДВ, бр. 64/2010 г.”;

- **в т.1.1.7** “Правила на мрежите” са приетите с решение на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране на основание чл. 21, т. 7 и т. 9 от ЗЕ “Правила за управление на електроенергийната система” (обн. ДВ, бр. 68/2007 г.), “Правила за управление на електроразпределителните мрежи” (обн. ДВ, бр. 66/2007 г.), “Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи” (обн. ДВ, бр. 56/2007 г.) с всички последващи изменения и допълнения, “Наредба №3 от 9 юни 2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии” (обн. ДВ, бр. 90/2004 г.), издадена от министъра на икономиката и енергетиката на основание чл. 83, ал. 2 във връзка с чл. 83, ал. 1, т. 1 от ЗЕ, с всички последващи изменения и допълнения, “ Наредба № РД-16-57 от 28.01.2008 г. за дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите” (обн., ДВ, бр. 17/2008 г.), издадена от министъра на икономиката и енергетиката на основание чл. 115 от ЗЕ, с всички последващи изменения и допълнения, “Наредба №9 от 9 юни 2004 г. за техническата експлоатация на електрически централи и мрежи” (обн. ДВ, бр. 72/2004 г.), издадена от министъра на енергетиката и енергийните ресурси на основание чл. 83, ал. 2 във връзка с чл. 83, ал. 1, т. 2 от ЗЕ, с всички последващи изменения и допълнения” **в края на изречението се добавя израза „Мрежови кодекси разработени от ЕМОПС”**

- **добавя се нова точка 1.1.9** със следното съдържание:

„т. 1.1.9. “Тарифата” е “Тарифата за таксите, които се събират от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката” (обн. ДВ. бр.89/2004 г., изм. ДВ. бр.41/2007 г.) с всички последващи изменения и допълнения”.

2. В т. 2 „Общи положения”:

- **т.2.1.** Регламент 1228, се заменя със Регламент 714

- **т.2.6.2** „управлява (диспечерира) преноса или транзитирането и трансформирането на електрическа енергия” **добива следната редакция:**

„2.6.2. управлява (диспечерира) преноса, трансграничния обмен на електроенергия и трансформирането на електрическа енергия”;

- **т.2.6.10.** „определя максималната пропускателна способност по основни направления на преносната мрежа в MW през междусистемните сечения на българската електроенергийна система и съседните ѝ системи и я разделя и предоставя на търговски участници посредством търгове при условия и по ред, посочени в приети от него Правила, съгласувани с ДКЕВР.” **добива следната редакция:**

„2.6.10. разделя и предоставя преносна способност по междусистемните сечения в контролната зона на „ЕСО“ ЕАД и контролните зони на съседните оператори при условия и по ред, посочени в приети от него и съседните оператори Тържни правила, съгласувани с ДКЕВР.”

- в т.2.7. „Лицензиантът публикува пропускателните способности по т. 2.6.10, както и условията и резултатите от проведените търгове с цел да бъдат известни на всички участници в пазара на електрическа енергия и на всички ползватели на преносната мрежа.” изразът „пропускателните способности” се заменя с „предоставената преносна способност”

3. В т. 3. „Специални условия”, т. 3.10. „Събиране и предоставяне на информация на комисията”:

- в т.3.10.4. „Лицензиантът изготвя и предоставя на комисията до 31 март всяка година следната информация:

- годишен доклад за изпълнението на програмите по бизнес плана през предходната година и за поддържане на безопасността и сигурността на електроенергийната система, съдържащ без ограничение отчет относно:

- дейностите по безопасността и сигурността на електроенергийната система;

- отчет за работата на балансиращия пазар,

- информация относно договорите за достъп и тяхното изпълнение;

- информация относно сключените договори за предоставяне изпълнението на дейности по лицензията на трети лица и тяхното изпълнение.”

изразът „отчет за работата на балансиращия пазар” се заличава, добавя се нов текст със следното съдържание: „- информация относно отчетността на лицензианта във връзка с дейността координатор на специална балансираща група.”

- Добавя се нова т. 3.10.4.1. със следното съдържание:

„Лицензиантът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация съгласно Правилата за търговия.”

На проведеното открито заседание на основание чл.13, ал.3 от ЗЕ , представителите на дружеството заявяват, че приемат отразените факти и обстоятелства в доклада по образуваната преписка без възражения.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 1, чл. 51, ал. 1, т. 1 и чл. 39, ал. 5 от Закона за енергетиката, във връзка с чл.11, ал. 4 , чл. 62, ал. 1, т. 1 от Наредбата за лицензиране на дейностите в енергетиката и чл. 57, ал.5 и чл. 64, ал.1 от Правилата за търговия с електрическа енергия

ДЪРЖАВНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

Р Е Ш И:

Изменя Лицензия №Л-221-17/28.12.2006 г. за дейността „управление на електроенергийната система”, издадена на “Електроенергиен системен оператор” ЕАД, с ЕИК 175201304, като допълва същата с права и задължения за дейността „координатор на специална балансираща група“, както следва:

1. В т. 1 „Определения и приложения” се правят следните изменения и допълнения:

1.1. Точка 1.1.2 се изменя, както следва :

„т.1.1.2 Регламент 714” е Регламент (ЕО) № 714/2009 г. на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2009 година относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електрическа енергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003.”

1.2. В т. 1.1.6 текстът „обн., ДВ, бр. 38/2007 г.” се заменя с „обн., ДВ, бр. 64/2010 г.”;

1.3. В т.1.1.7 в края на изречението се добавя израза „Мрежови кодекси разработени от ЕМОПС”

1.4. Създава се нова точка 1.1.9 със следното съдържание:

„т. 1.1.9. “Тарифата” е “Тарифата за таксите, които се събират от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране по Закона за енергетиката” (обн. ДВ. бр.89/2004 г., изм. ДВ. бр.41/2007 г.) с всички последващи изменения и допълнения”.

2. В т. 2 „Общи положения” се правят следните изменения и допълнения:

2.1. В т.2.1. изразът „Регламент 1228“, се заменя с „Регламент 714“.

2.2. Точка 2.6.2 се изменя така:

„2.6.2. управлява (диспечерира) преноса, трансграничния обмен на електроенергия и трансформирането на електрическа енергия”;

2.3. Точка 2.6.10 се изменя така:

„2.6.10. разделя и предоставя преносна способност по междусистемните сечения в контролната зона на „ЕСО” ЕАД и контролните зони на съседните оператори при условия и по ред, посочени в приети от него и съседните оператори Тръжни правила, съгласувани с ДКЕВР.”

2.4. В т.2.7 изразът „пропускателните способности” се заменя с „предоставената преносна способност”

3. В т. 3.10 „Събиране и предоставяне на информация на комисията“ се правят следните изменения и допълнения:

3.1. В т. 3.10.4. изразът „отчет за работата на балансиращия пазар” се заличава и се добавя нов текст със следното съдържание:

„- информация относно отчетността на лицензианта във връзка с дейността координатор на специална балансираща група.”

3.2. Създава се нова т. 3.10.4.1. със следното съдържание:

„т.3.10.4.1. Лицензиантът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация съгласно Правилата за търговия.”

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд в 14 (четиринадесет) дневен срок.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Анжела Тонева)

Съгласно Заповед З-Ох-46/22.06.2012 г.

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

(Емилия Савева)